גיליון 112 - שנה שלישית
שנת תשע"ז

יְשֻׁרוּת החיים

יו"ל ע"י מוסדות "אור החיים" ירושלים
ע"ש הקדוש רבינו חיים בן עטר זצוק"ל | בנשיאות הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א
רח' עזרא 1 ירושלים ת.ד. 5512 טל': 02-5000455 פקס: 02-5000502 orhachaim.org

פרשת בלק

בדרך החיים

דברי מרן ראש הישיבה הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

אומה זו מעל הטבע

"וַיַּרְא בָּלָק בֶּן צִפּוֹר אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לָאֱמֹרִי" (במדבר כב, ב).

אדוננו אור החיים הקדוש שביום ראשון הקרוב (ט"ו תמוז) חוגגים אנו את הילולתו כותב בתחילת הפרשה (ד"ה עוד נראה) את דברי הזוהר הקדוש (ח"ג דף קפד ע"ב) שאין הכוונה שבלק ראה ראיה טבעית בעיניו, אלא ראה בחכמתו שכל ענייניהם של ישראל וכל מלחמותיהם אינם כדרך הטבע, ולא מפני שהיה להם כח וגבורה יותר משאר האומות היו מנצחים, אלא מפני שהקב"ה היה מסייע בידם והשגחתו חופפת עליהם (ודייקו זאת המפרשים גם מהמילים אֲשֶׁר עָשָׂה' יִשְׂרָאֵל בלשון יחיד, ולא כתיב אשר 'עשו' ללמדך שלא בכח וחיל טבעי גבר ישראל).

בלק ראה שאת עם ישראל לא ניתן להכניע בכח הזרוע, לא ניתן לנצח אותו באופן פיזי, כיון שעם ישראל הוא עם רוחני, ולכן הבין שיש רק דרך אחת לנצחם והוא להשתמש כנגדם גם כן בכח רוחני, אך מצד הטומאה, מצד הכישוף והקללות ולא באופן פיזי. ולכן הוכרח לחפש כח טומאה גדול בעולם ומצא את בלעם בן בעור.

המבדיל בין קודש לחול..

רבותינו במדרש (במדבר רבה כ, א) אומרים מה ההבדל בין נביאי ישראל הקדושים לבין נביאי אומות העולם, וזה תוכן המדרש: "כל גדולה שנטלו ישראל את מוצא שנטלו האומות, הקב"ה העמיד את משה רבינו לישראל וכנגדו העמיד את בלעם לאומות העולם. ראה מה בין נביאי ישראל לנביאי עובדי כוכבים, שנביאי ישראל היו מזהירים ומוכיחים לאומות שיפרשו מן העבירות וישמרו מן העריות, ואילו הנביא הגדול של האומות, הלא הוא בלעם, לא רק שלא הזהיר על העריות, אלא נתן עצה הפוכה שיפקירו עצמם כדי לאבד את הבריות מן העולם.

ולא עוד אלא שכל נביאי ישראל היו רחמנים הן על ישראל והן על אומות העולם, ואילו בלעם הרשע היה אכזרי וביקש לעקור אומה שלימה מן העולם על לא דבר (ונרמז זאת בשמו "בלעם"- בלע עם, שביקש לבלוע ולעקור את עם ישראל, יעוי' בהערות התורה תמימה בתחילת הפרשה), וכפי שאומרים רבותינו (תנחומא, הובא ברש"י) שבשעה ששלח אליו בלק שלוחים לקלל את ישראל, היה שמח שמחה גדולה, ולא היה יכול לישון כל הלילה, אלא ציפה לבוקר, אָמַר שֹׁמֵר אָתָא בֹקֶר (מושאל מישעיה כא, יב), כדי לילך ולקלל את ישראל, וכשאמר לו הקב"ה "אִם לִקְרֹא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוּם לֵךְ אִתָּם" (במדבר כב, כ), הלך בשמחה רבה. בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו (מכות י ע"ב), והבא ליטמא פותחין לו (שבת קד ע"א, יומא לח ע"ב).

לזכות את ישראל...

מכירים אנשים נוספים המעוניינים לקבל את העלון למייל בכל שבוע?

אנא שלחו את כתובת המייל שלהם, למייל הבא:
orhachaim@bezeqint.net

ונצרפם לרשימת התפוצות
(השידות אינו כרוך בתשלום)

העלון מוקדש לזרע בר קיימא אליהו בן אדלה ורבקה בת מרים
ולרפואת ר' יצחק בן חנה, פירחה בת רבקה

מסיים המדרש ואומר שלכך נכתבה פרשת בלעם להודיע מדוע סילק הקדוש ברוך הוא רוח הקדש מעובדי כוכבים, שזה עמד מהם וראה מה עשה, בָּרוּךְ אֱלֹקֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ, וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים (מתפילת ובא לציון).

באחת מהפלגותיו של אור החיים הקדוש התפרקה האוניה בלב ים ונותר אור החיים הקדוש בודד על קרש שנפל מהאוניה, הגלים זרקוהו לכל עבר, אך בחסדי ה' לאחר יומיים סוערים וקשים הגיע הרב לחוף מבטחים- חוף ריק שאין בו שום נפש אדם, וְאֵין קוֹל וְאֵין עֹנֶה וְאֵין קָשֵׁב (מלכים א יח, כט).

החל אור החיים הקדוש ללכת בתוך היער ושם ראה עשן יוצא מארובה, אֵלֶּה עָשָׁן בְּאַפִּי (ישעיה סה, ה), אמר בליבו, אלך לשם, כנראה שיש שם בני אדם, אין עשן בלי אש... הגיע לשם אור החיים הקדוש ולהפתעתו מצא ארמון מלכים, חדרים מפוארים ורהיטים מכובדים, והפלא הגדול שלא היה שם שום שומר ושום נפש חיה, הסתובב הרב בבית אנה ואנה וראה שולחנות מלאים כל טוב עם פירות וירקות, שקדים ובוטנים, ואכל מהם מעט כדי להרגיע את רעבונו שלא אכל כמעט שלושה ימים (ותכנן לשלם לבעלים על מה שאכל, והותר הדבר משום פיקוח נפש).

אח"כ הלך אור החיים הקדוש לאחד החדרים וישן על המיטה. והנה לאחר דקות ספורות, באו בעלי הבית- שודדי הים, ניגשו לשולחן וראו תפוזים מקולפים, נבהלו ושאלו, מי העז להיכנס לביתם? "כולם לשלוף חרבות!", אמר ראש השודדים, "אולי עושים לנו מצוד". תיכף ומיד עברו בין החדרים עד שהגיעו לחדר בו ישן אור החיים הקדוש, ראוהו שוכב ואמרו לו:

"הֵי, תקום! מה אתה עושה פה? מי נתן לך רשות להיכנס?" פתח אור החיים הקדוש ואמר: "האוניה חשבה להישבר בלב ים.. ונשארתי בודד ולא ידעתי את נפשי.. איני מתעסק בשום דבר מלבד בתורת אלוקי..", אך השודדים לא הסכימו לקבל את דבריו והעמידוהו לדין, אור החיים הקדוש התעטף בסדין והתחטא לפני ה' יתברך, "חטאתי לפניך ריבונו של עולם". עד שלפתע באו אליו השודדים ואמרו שראש השודדים רוצה לחקור אותו ולבדוק שלא נכנס לביתם בעבר וגילה סודות לאחרים.

נכנס אור החיים הקדוש עטוף בסדין לפני ראש השודדים, שאמר: "רבי חיים, כבודו לא זוכר אותי?"

"איך אזכור, מאיפה אני מכיר אותך?", השיב הרב.

ראש השודדים סיפר כשהוא היה ילד בגיל שלוש עשרה, הוא כעס כעס גדול על הוריו והרג אותם, רח"ל. "אתה זוכר אחד כזה?", שאל.

"כן, אני זוכר", השיב הרב ואמר: "אבל מה זה נוגע אליך?"

זה הוא, אחר שהרג את אביו ואמו ידע שאין לו תיקון לחטא הגדול והנורא שחטא בו, ולכן אמר בליבו וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי (אסתר ד, טז), "אהיה השודד הכי גדול בעולם, כי אני יודע שאין תשובה למעשי".

"אולם", המשיך ראש השודדים ואמר, "כל הזמן אני מרגיש מיוסר, כואב לי מאוד, אם תבטיח לי שהקב"ה יקבל אותי בתשובה שלימה, אני מוכן לעשות הכל, נפשי זועקת כל היום וכל הלילה, זה לא מתאים לנשמתי להיות ראש השודדים, נכנס בקרבי שטן רע, וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ (זכריה ג, א), ואיני מבין כיצד עשיתי דבר כזה"

"לכן אני מבקש ממך רבי חיים דבר אחד, נפשי תחת נפשך, אם אתה מקבל על עצמך לפעול שיקבלו אותי בתשובה בשמים אני מציל את נפשך", סיים השודד.

אור החיים הקדוש השיב שיכול לתת לו תיקון, אך זה יהיה קשה מאוד, ומסופק אם יוכל לעשותו. "לא הרב, מה שתגיד לי אני מוכן לעשות, אני רוצה לזכות בחיי העולם הבא, רק שאזכה שאהיה תיקון לנפשי, אני מוכן אפילו למות..", השיב ראש השודדים.

"ובכן, לאחר שתצא מכאן, תלך לרב פלוני ותקבל עליך תשובה שלימה, לשוב אל ה' ולהיות ירא שמים בתכלית, אחר כך תחפש חור של נחש ארסי קטן, תשים אותו בתוך שפורפרת, תדאג לו ותיתן לו לאכול ולשתות מידי יום ביומו, וכל היום והלילה תלמד תורה ותתפלל מעומק הלב", המשיך הרב ואמר: "כעבור שבע שנים שאתה מאכיל את הנחש הזה, תפתח את הפיה של השפורפרת, והוא יצא להכיש אותך ותמות.. וזה יהיה התיקון שלך, מידה כנגד מידה, במידה שאדם מודד בה מודדים לו (סוטה ח ע"ב), אתה גידלת אותו, האכלת והשקת אותו, והוא יתנפל עליך ויכיש אותך, בָּנִים גִּדַּלְתִּי וְרוֹמַמְתִּי וְהֵם פָּשְׁעוּ בִי (ישעיה א, ב). וכמו הוריך שגידלו אותך והרגת אותם, מיתתך תהיה כפרתך.

נישק ראש השודדים את ידו של אור החיים הקדוש, יצא לחוץ ואמר לשאר השודדים שהוא כולו קדוש וטהור ולכן אין להם להזיקו, נתן לרב אוכל ובגדים והניח אותו במקום מסוים שמשם יוכל להגיע לעירו.

כך הוצרך אור החיים הקודש להיטלטל ולהסתכן בחייו, כדי להשיב את נפשו של ראש השודדים. אנשים רבים במהלך חייו של אדוננו אור החיים הקדוש, פנו אליו וביקשו לקבל תיקון על מעשיהם, אך זאת בתנאי שלאחר מכן מיד יסיימו את חייהם בזה העולם וינחלו חיי העולם הבא.

והרב היה רגיל לומר להם שיש מי שהקדים אותם, בלעם רצה לחיות חיים של מתועב, של רשע, של עין רעה, נפש רחבה, אך בשניה האחרונה של נשמתו, תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא (תהילים צ, ג), עד דכדוכה של נפש (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א), ברגע האחרון הוא מוכן לחזור בתשובה, תָּמֹת נַפְשִׁי מוֹת יְשָׁרִים (במדבר כג, י).

אבל לא, זה לא חכמה לחיות רשע כבלעם ולמות מות ישרים כמו רבן גמליאל ורבי עקיבא ורבינו הקדוש. אלא החכמה היא לחיות קדוש, עיקר העיקרים אצלנו זה לחיות בקדושה וטהרה, לחיות בתורה במצוות ובמעשים טובים, וזה מה שעשה אור החיים הקדוש במשך כל ימי חייו.

יהי רצון שזכות אדוננו הצדיק תגן בעדנו ותהיה למליץ יושר להחיש את גאולתנו, אמן.

שמת שלום לכל בית ישראל

ניתן לצפות בשיעוריו של מרן ראש הישיבה שליט"א בימי שלישי וחמישי בשעה 21:00
בשידור חי באתר ישיבת "אור החיים" orhachaim.org
כמו כן ניתן להאזין בשידור חי גם דרך הטלפון: 02-6400000 (שלוחה 9)